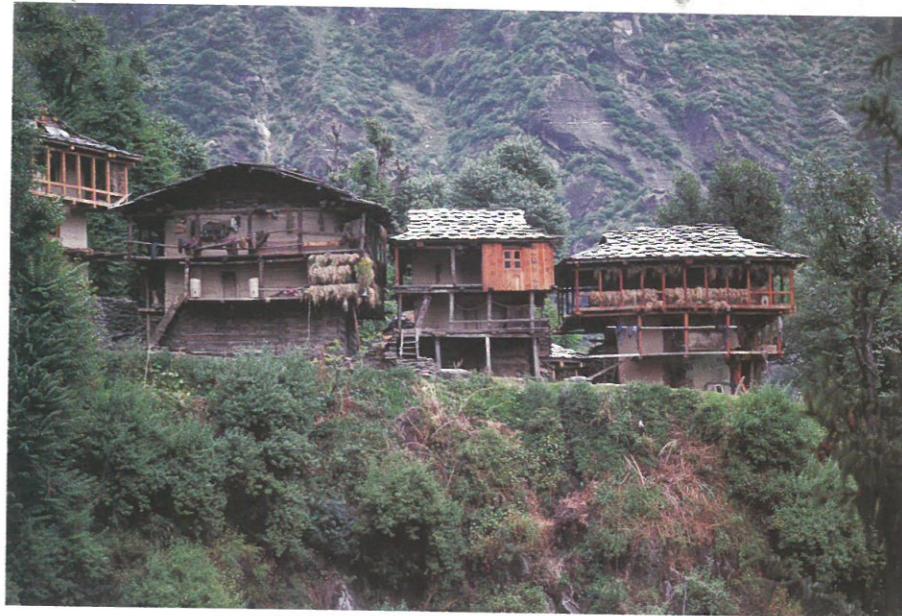

בתום מסלול
עקלקל שאודכו
כ-18 קילומטר,
חבי בנוח הירוק
והיפפה של
רכס ההימליה,
הכפר מלאה,
מסתיר את
סודותיה של
תשתיית הסמים
שפורהת בו

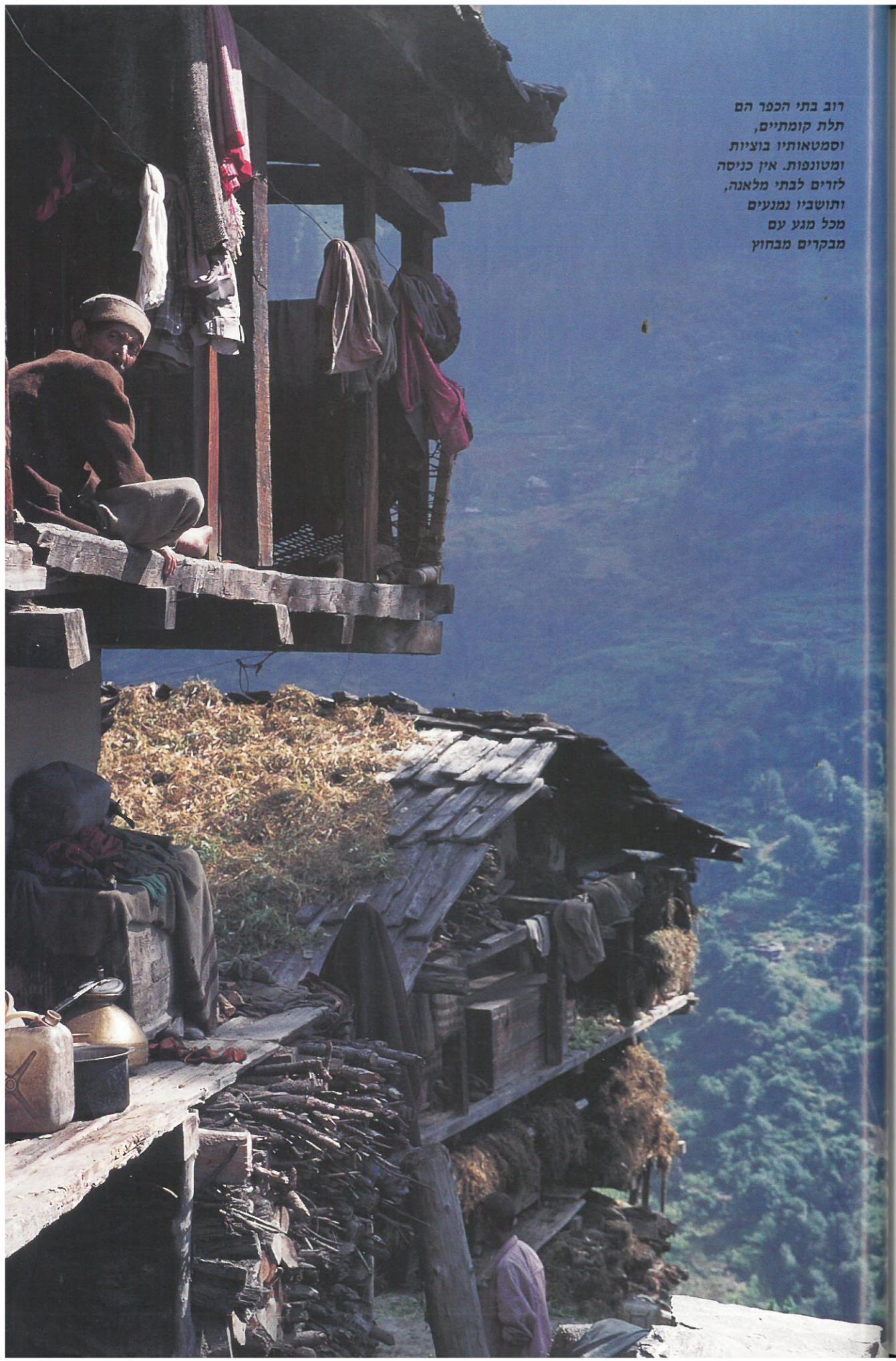

רחובות של גאנג'

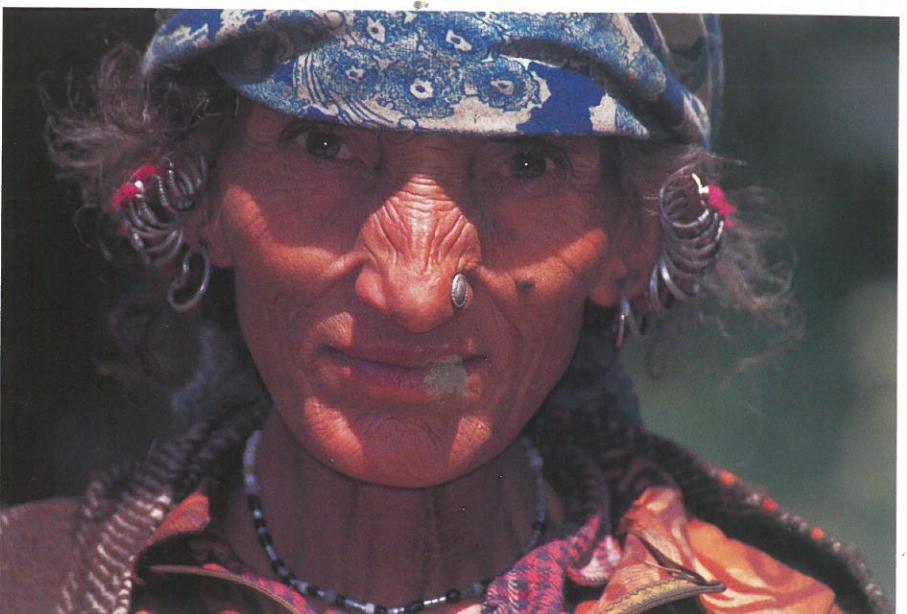
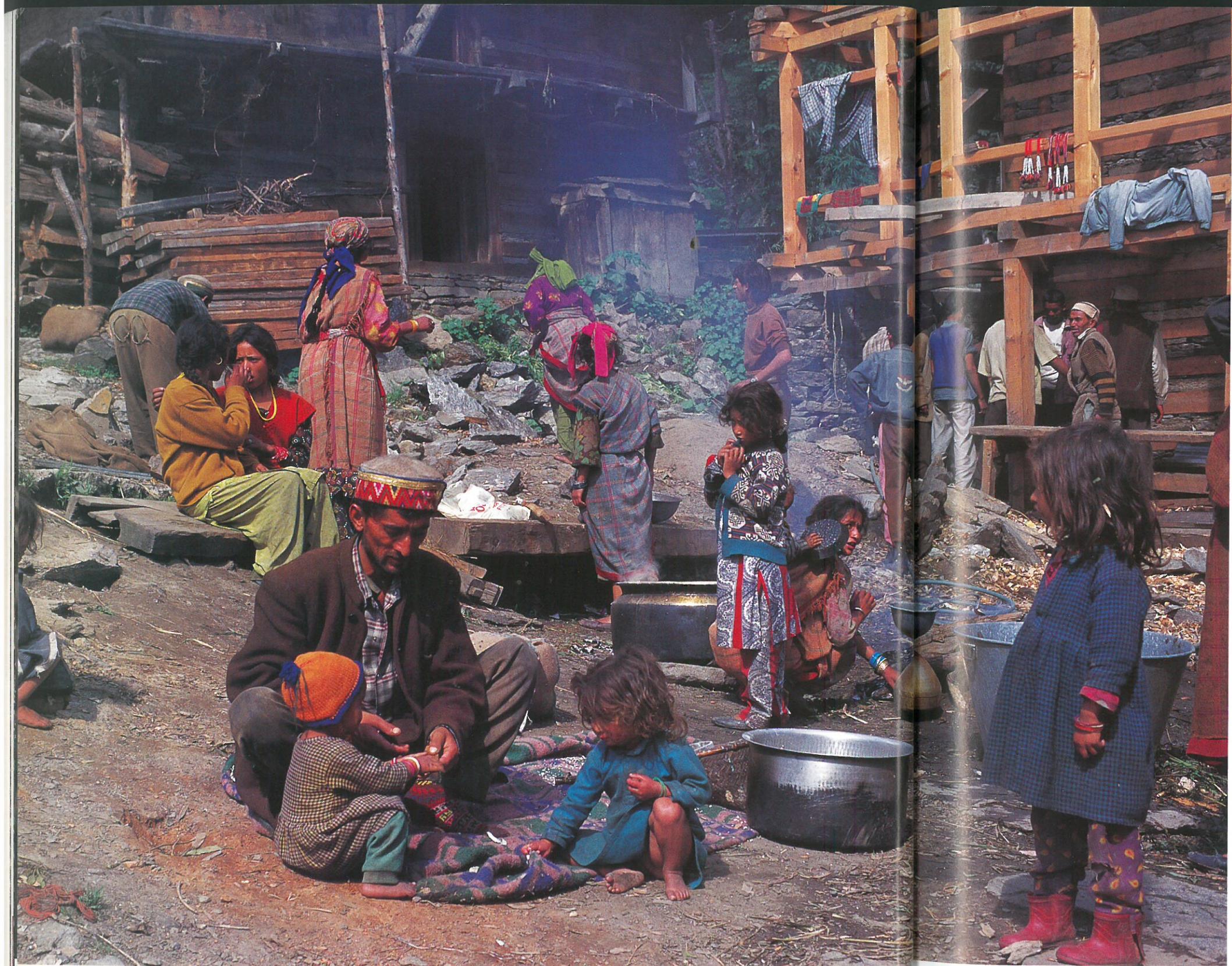
הרבה חידות נקשרות בכפר הנידח מלאה שבצפון הודו:

למה אסור לגעת בתושבים, ואפילו לומר להם שלום? האם יש
בסיס לטענתם כי הם מצאצאי חייליו של אלכסנדר מוקדון?
אין מתנהל כפר שכלכליו מושתתת בעיקר על ייצור צ'ארס,
החשש היהודי, כשบทהיליכי הייצור משתפים כמעט כלם,
מזקן ועד טף? מסע למקום אפל, אלים ויפפה

כתב וצילם: יותם יעקבסון

רוב בתיהם הכהר הם
תלת קומותיים,
סמטאותיו בוציות
ומטונפות. אין כניסה
לזרים לבתי מלאה,
ותושבי נמנעים
מלגוע עמו
מקורים מבחן

אשה מלאנית. תושבי הכפר גאים בשיטת הממשל הייחודית שלהם, אבל לנשים אין בה חלק

המנגנים "ביזזוק"
כינה את
מלانا "קרטל"
ההימלאיה".
יותר מ-20
מטילים
מהמערב נעלמו
באיזור בשבים
האחרונות,
אחדים כתוצאה
مالימות על רקע
סחר בסמים

"הלו מאדאם,"
הלו סר", נוהגים הרכלים בר' חוב פהאר גאנג', שבו מתאסף נים רוב התרמיליאים בניו דלהי (New Delhi), בירת הודו, לומר לעוברים ולשבים, "חישיש! חישיש! חומר טוב! חומר של מלאנאה!", שכן בפולקלור מעשני הטעמים שמרו לסמים של מלאנאה מקום של כבוד, והם ידועים בכל רחבי תחת היבשת. כבר בעברות שנים שפרנסתם העיקרית של תושבי הכפר המבודד מלانا (Malana) היא על גידול וסחר של צ'ארס (חישיש הודי), השרפ המופק מצמח הקני-ביס. מדי סטיות מתגייםים להכנת הסם כל תושבי הכפר, גם ילדים קטנים. המשטרה ההודית ממעיטה להגיע אל הכפר בין היתר בשל קשיי הגישה - מלана שוכן בת גובה 2,720 מטר מעל פני הים, על שלוחה של רכס ההימלאיה, במחוז הימצ'ל פרדש (Himachal Pradesh) שבצפון הודו. השלוחה ניצבת בין עמק קולו (Kullu) לעמק פרוטי (Parvati), הנקרआ על שם של האלה פרוטי - אלה הכיipa והכי מסוכנת בפנתיאון היהודי. באותו תיאורם ממש משתמשים היהודים גם לגבי העמק הזה. הגישה היחידה לכפר היא ברגל, במסלול מעוקל שאורכו כ-180 קילומטר. לפי המסורת המקראית, חל על תושבי מלانا איסור מגע עם זרים, הנחשבים לטמאים. מוצאים של אנשי הכפר לא ידועם מוקדם.

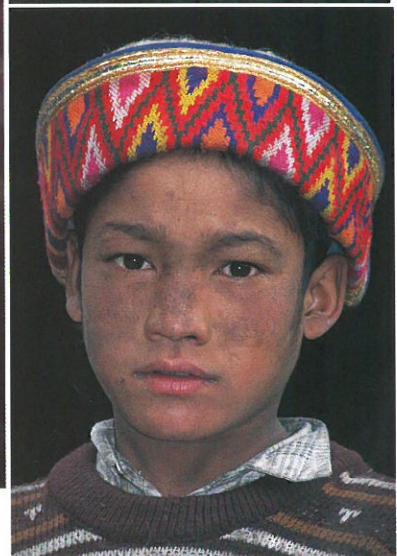
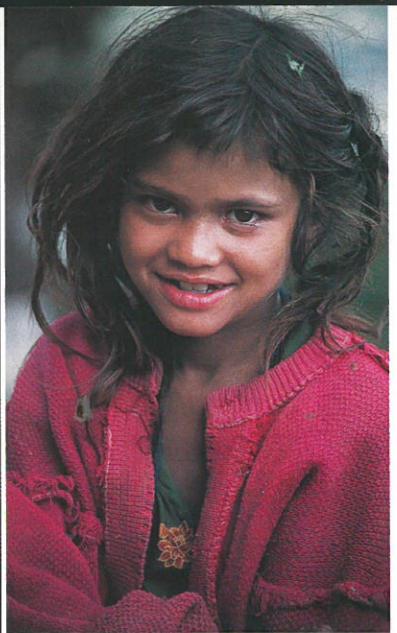
בבושים מורעלות פוסקות אחרונות
הדרך הראשית למלانا מתחילה בכפר נאגאר (Naggar) שבעמק קולו. היא מטפסת ועולה מעבר להרים צ'דרקאני (Chandrakani), "הריך הזורה", ומשם יורדת כקילומטר לעבר מלانا, הבנויה על כתף במדרון. לאחר שיורד גשם, הדרך קשה במיוחד.

במסגרות הרכנות לאירוע חמגי, הבשול נערך תחת כיפת השמיים באחת מסמאות הכהן
מקורות ההיסטוריים אכן מספרים כי מוקדון הגיע עד لنهر הביאס, שנזכר ביוונית היפאיס (Hypasis), הזרם בעمق קולו. המצביא ביקש להמשיך במסע הכיבורים שים, אך חיליו היו כבר עייפים מהקרבות, מהחום הנורא ומתחתי הגשם הכבדים של עונת המונסון. על מוקדון בשנת 326 לפני הספירה.

מצפון. לתושבי מלANA עיר בהיר יחסית ולעתים גם עניין-ים ירוקות-יכholesות. את תנויים הבהירים הם תולים באמונה שבעורקיהם זורם דם של חילאי אלכסנדר השני באפלולית, ומבעד למעבר הרים נפרש נוף מר-היב של הפסגות המושלגות הסוגרות על עמק קולו

מיימי: התגליף שבחזית
המקדש במלана מראה
хиילים בחזאיות. תושבי
הכפר מהווים את הדמויות
הלוויין מוקדון

لتושבי מלана עוד בהר יחסית,
ולעתים גם עיינים יוקוט. אמונה
מקומית גורסת כי המלאנים הם צאצאי
хиיליו של אלכסנדר מוקדון, שהו
באייזו בשנת 326 לפני הספירה

בתנות. איש איינו יודע לאשרו מה גודלו של האוצר, אך אומדים את שוויו במליאים רבים של רופיות.

asm חבירי המועצות התחתונות לא הגיעו להחלטה, עזברת הסוגיה למועדנה עליונה, ההארציה (Haárcha) המורכבת מ-16 גברים, שמנוה חברים מכל אחת משתר הاضפה התחתונות. אם גם המועצה העליונה לא חזקיסטיאן. גם אנשי שבט הקאלаш (Kalash), לדוגמה, השוכן ברכס הינדו כוש (Hindi-Kush) שבאזור מערב פקיסטאן, טוענים לקשר דם לחילי מוקדון.

תגלי היעץ שבחזית המקדש במלана מתארים לו-ה

מים עוטי שרין וחובשי קסדות מנוצות, הלובשים מופסט במלана. למקומות מודים להגעה סוחרי סמים, גם מהמעobar, המתעדבים במסחו לדוכם אלימות מעורדות אימה

בשל אמונהם של תושבי מלана, שלפיה הם הנעלים מכל המעמדות והטהורים באדם, אסור להם לבוא בungan עם זרים, ואף לא להכנסם לביתם, מחשש לטומאה

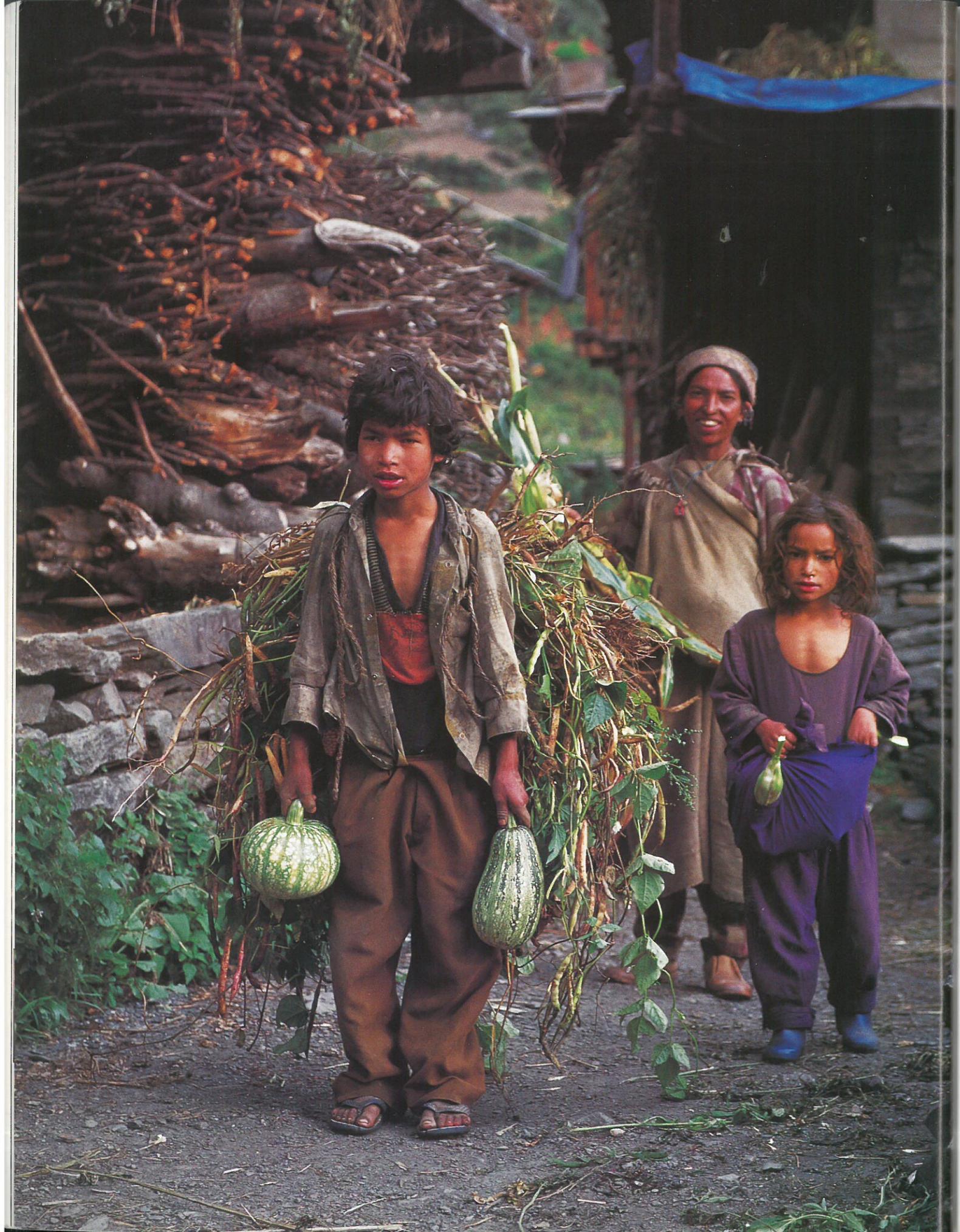
עליה. הכבשה שמתה ראשונה מבשורת על הפסק. עונשו של הצד המפסיד הוא לפצצת את הכפר כולו בקד-רזה גודלה. בקדמה מתבשלה גם הכבישים המורעלות, והסודדים נידונים לא פעם ללקות בבריאותם. קשר דם המוקدون.

דוקטור היפי
רוב בתים הכהר הם תלת קומתיים, כמה מהם מטימים ליפול. הקומה הראשונה משמשת כמגורה למספוא בהמות, מחסן לעצי הסקה ומכלאה לצאן ולבקר. על הגג פזורים דלועים לייבוש, ועל המרפסות, שבחן מטה נחלות ביום חמיםروب בעבודות הבית, תליה כביסה ומונחות כוראות מבוליע עץ חלולים. סמטאות הכהר ברוחניות, ובחלכה בהן מבוססים בגלילי פרות, צואת אדם ופסולות. מקדש הכהר, שדלתו מוגפת כל ימות השנה, בבית האוצר, שהזיתו עשויה תגליף עץ ומעוטרת

חצאיות קצורות ונושאים הניתנות אורכו. לא ברור מה גלים של התגליפים ומה אכן מתואר בהם, אך האגדה המקומית מגייסת את זיהוי הדמויות לסבירה בדבר קשר דם המוקدون.

תושבי מלана מתגאים בדבר נסוף המבדיל אותם משכניהם: שיטת המשאל היהודי. מלана היא מעין עיר-מדינה, שבה מוסדות עצמאיים לקבלת החלטות. החוק היהודי כמעט תקף בכפר, וכל החלטות וחולוקי הדעות נדונים על ידי שתי מועצות נבחרות, המתכנסות סביב במת אבן.

ברוב העניינים המשפטיים שיטת הענישה המקובלת היא הטלת קנס. הנקשות המשולמים, כמו גם המנחות שהביאו לשם המאמינים במהלך הדורות, נגניזים לעד בבית האוצר, שהזיתו עשויה תגליף עץ ומעוטרת

בעבר נאלץ כל מי שביקר בכפר להמתין מחוץ לתה חום הבתים לאישור כניסה. כיום פטורים המבקרים מנוחוג זה, אך עדין אסור להם לנוע בתושבים. מי שמספר את החוק המקומי מחויב להעלות קורבן לאל – להקריב כבשה או שלם קנס. מי שבוחר להתעלם מהעונש על הפרת איסור המגע יתקל באלים פוי זית, ולעתים גם במטר אבנים.

תושבי הכפר התייחסו אליו התייחסו כשי-טיפstyl במטאות הצרות. שוב ושוב ניסיתי ליצור קשר עם התושבים, לפתוח בשיחה, לומר שלום לאלה שעברו מולי. לרובם הם התעלמו ממי. פעמים אחדות זיכיתי במבול מלים שלא הבנתי, אך לפניהם זכית בተגובה פשוטה והחלטית: "נסטה נהיה" – שלום לא!

באחד הבקרים רץ מולי ילד קטן במכפים אדומים. הוא החליק, נפל ונחבל בפניו. ניצבתו קרוב אליו, משוריתק מחמת הבלבול שאחז בי. חשתה צורך להרים או תה, להרגיעו ולטפל בו, אך חששתי מהחוק המקומי ומתויבות התושבים. אשה אותה נגשהילד ווערה בו בתקיפות. היא הניפה אותו מהרצפה, מהתבה את הדם שניגר בסודור המתוונף שלבש וגורחה אותו אחרת, בעודו הוא מנדר ברכי.

לאחר התלבוטות מיהרתי אחריהם, ומרחיק בטוחה העצתי לה, בתנוועות דידים, עוזרת. היא הנהנה בהשלמה, ואני נחפחת להביא את ציוד העזרה הראשונה שברשותי. כשחזרתי, התרכזה מנתני האשה מרחק בטוחה וסימנה לי שאני רשייל לגשת ליד. הוא עדיין בכבה, וכשניגשתי אליו נבלה עוד יותר. מגעו של "היפי" הילך עליו אימה. אולם לבסוף, משיטיפלתי בו ברוך – נרגע.

בnightime התאספו כמה תושבים וצפו בנעשה. כשש"י ימתי את הטיפול הם נזבו בי, כמו מתוך גואה שנו-פגעה, דרשו שאשמור על מרחק כפול מזה ששמורתי קודם מהם ומabitיהם. אבל כעבור שניות אחותה, כש'יאצתי מהדרי, גליתית תור אורך של מלאינים, ממתינים כולם לטיפולו של "דוקטור היפי".

◆ ◆ ◆

הbidot ha-giaora
של מלאנה מעניק תנ'אים אידיאליים לשגורי גו של אחד ממרכזי יצור הסמים בהודו, מה שהופך את המקום למסוכן. אך למ' רות של מלאנה ידועה כמרכז של סמים, המשטרת ההודית כמעט שאינה מגיעה לכפר. לפני כשנה נערכ בקרור משטרתי בכפר, בעקבות כתבות שהופיעו בכתב עית שונים, בהם המגאזין האמריקאי "ניו יורקי", אשר תיעדו את תעשיית הקנבים בכפר.

המשלה החודית ראתה בכך גייעה קשה בתadmata, ושלחה כוח חמוש כדי לעצור את המקיים שפניהם התנוססו מעל דפי הגילון, וכדי ל��ור את השדות ולהשמידם. פרשה זו לא סייעה לי להתקרב אל אנשי מלאנה ובוודאי שלא לצלמים. בחולף הזמן, התרככו התושבים ואך ניאותו להצטלם.

צמח הקנבים, המכונה בהודו גאנגה (Ganja), משמש זה דורות רבים לצורciים של תושבי הכפר. מסיבי

נראה מזון ובכניסה אליו נערם נעלם. בשל המדרונות התלולים המקיפים את הכפר, מעותות השעות שבנה השמש מאירה עליו ישירות. אפילו העצים נראים כהים יותר, ולא בכדי העוף הנפוץ כפר בשנות השישים

המערביים הראשונים שהגיעו לכפר בשנות השישים היו היפים, שבאו לרכוש סמים למסיבות יתר מלא, וזה נראתה הסיבה שבגללה מכונים כל המערביים "היפים".

ששנאנטי בשעריו מלאנה, הבחינו כי ליד הכפר, "היפי", הם צחקו למראיהם, אך נרתעו לשינויים הנעלמים תקרב אליהם. תושבי מלאנה מאמנים שהם הנעלמים מכל המעמדות והותירם באדם, וכן אסור להם לבוא ברגע עם זרים. ואפיו לא להכניסם לבתיהם מחשש לטומאה.

באופן לא מפתיע גם יאמלו (Jamlu), אל הכפר, שכן לו צורה ופנים, איינו בא ברגע עם אלים אחרים. גם בפסטיבל הדאסרה השנתי המתקיים בעמק קולו (Rao מסע אחר 77), כשהלפי המסורת מגעים 400 אלים מהסבירה כדי לחולוק כבוד לארוגנת, האל הראשי של האיזור, נותר ג'אמלו מעברו השני של נהר הביאס, מסרב לבוא ברגע עם שאר האלים.

בעמוד משמאלי: לידים בכפר.

מי שמספר את איסור המגע מהוביל להקריב כבשה או לשלם קנס. מי שיתעלם מהעונש – "תקל באלים".

למטה: צמחי הקנבים במקום נראים כמעט כמו עצים. מסיביהם מכנים חבלים, געלים ומוודים ובבאים עם שאר האלים.

1. בעמוד מימין: בעונה הבוגרת, בסוף הקיץ ותחילה חסותו, מהניםיסים כל תושבי הכפר למרית עלי הקנבים ולמיולו התפרחות בין כפות הידיים. גם ילדים קטנים מסיעים בהכנות הסם.

2. השurf השומני מצטרב על כפות הידיים. מושכים את השurf מהידיים, וממנו יוצרים גוש - הוא הצ'ארס.

3. גשי הצ'ארס נשקלים במאזניים. יחידת הממשק היא טוליה, השווה לעשרה גרמים. **4.** ביום העבודה אחד, פועל מיום יכול להכין כמות של שתי טולות וחצץ, שווי טוליה אחת נגדי 300 ל-600 רופיות

מאז שנות השישים, כשהבינו את העשור הטמונה בצמח הganja, התחילה אנשי מלנה ממעטים בזרעיה התירס, תפוחי האדמה והכרוב בשדות, והפכו את ייצור הצ'ארס לענף היחידי כמעט של פרנסתם

4

הגביעלים הם מכינים חבלים חזקים, המשמשים לנ' שיאת משאות, ונעלים המונעות החלקה במדרונות. בחורף קולים את זרעי הגאנגה, טוחנים אותם ומערבים עם צ'ילי ומסאלה ביוגרט – סגולה להסתגלות לקור ועורובה למצב רוח רגוע ושקט בעונה שבאה אי אפשר לצאת מהבית. חזרים משמשים גם להכננת שמן, המשמש למזון, לרפואת ולשיכון כאבים.

בניגוד לכפרים אחרים, במלנה מעשנות גם נשים צעירות. מקטורות החרס הקטנות, הקרויות צ'ילום (Chillum), ממלאות בצ'ארס ומווצחות פעמי אחד פעמי. ניכר עליהם שורש נוגני מהחומר שהם מוכרים לאחרים. בהוט נאשה (Bahot Nasha), "סוטול חזק", הם אמרו בחיקון ותלו בו זוג עיניים בורקות, מוגדלות אישוניות.

לא ברור מהו הגורם לייחדו של הצ'ארס שמקורו במלנה, אך נראה כי הקנבים הגדל במקומם בריא וגו' דול יותר מאשר במקומות אחרים. בכלל, באיזור עמק פרוטוי צמחי הקנבים גבוהים במיוחד, וכמה מהם מי-תרמים לגובה ארבעה מטרים ונראים יותר כמו עצים מאשר שיחים.

מאז שנות השישים, כשהבינו את העשור הטמונה בצמח הganja, התחילה אנשי מלנה ממעטים בזרע עת התירים, תפוחי האדמה והכרוב בשדות, והפכו את ייצור הצ'ארס לענף היחידי כמעט של פרנסתם. ברו' חים שוכרים התושבים את שירותיהם של סבלים, העשימים את דרכם לכפר ועיים אספקה של מזון.

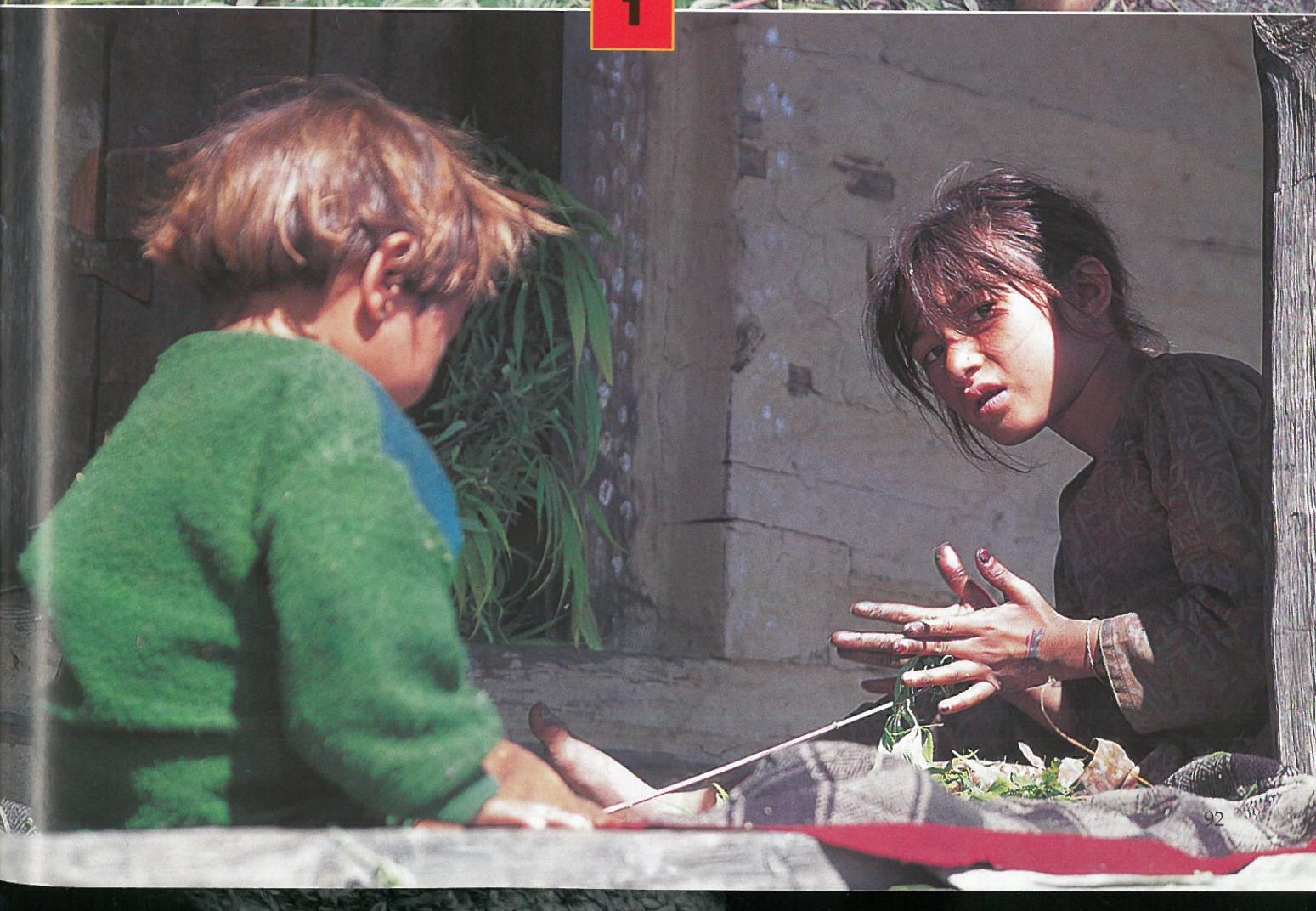
בעונת הסתיו, נצבעות ידיהם של תושבי הכפר בכחול פורטיל יירוק כהה, כתוצאה ממיולו עלי הקנבים לצ'ארס. בעונת הפריחה, כשהצמחים הנקייבים פורטילים ומנדרישים את השurf השומני, יוצאים אנשי מלנה אל השדות. הכפר מתפרק למשך חודשים מכל תושבי, למעט ילדים קטנים וזקנים, שאינם יכולים לצוד במשעולים התולמים. העבודה מתחילה מיד לאחר זרחת החמה מעל לשדות, כיון שלא חום המשמש אי אפשר להפריד את השurf מהצמיחה. ימים מעוניינים בעונת ייצור הצ'ארס וחשבים לאסון.

הכנת הצ'ארס פשוטה למדי: קוצרים את הצמחים הנקייבים שישים לפורח והתחילה לייצר זרעים ושרף. מורותם את העלים המקיפים את התפרחות, וא Tat- פרחות עצמן ממוללים בין כפות הידיים. במהלך פער לה זו הולך הצ'ארס ומctrבר על ידיים של העובדים. מלאכה זה צריכה להיעשות בעדינות: אסרו לגרום לפ- ציהה בצמיחה וליציאת הנזלים, שכן אלה יגרמו להסרת הצ'ארס מהיד ולאיבודו. מיולו חלש מדי, לעומת זאת, לא יביא להסרת השurf מהצמיחה.

aicuto של הצ'ארס נקבעת בראש ובראשונה בקפד-נות שברמת העלים העוטפים את התפרחות ובאופן מיולוה. מיולו עדין, כדי נגיעה בלבד, ינייב את הקרטם (Cream) – הצ'ארס המשובח, שנוצר נזלי למחצה, אדמדם ושקוף. את הקרטם המשובח ביחס מכינים על ידי פרוף בין התפרחות: מצמידים את כפות הידיים בשחתתפרחות בינהן, וחולפים בין הפרחים. התנובה היומיית בדרך זו אינה עולה על ארבעה-חמשה גרים של קרטם.

1

92

דָּרוֹר: עַיְבָּן הַגְּלְגָּלִיל, לְשׁוֹנָה גְּדוּלָה

תערוכת עיצוב
חדשנית, המציגת
את עבודותיהם
של 25 מעצבים
מקבוצת "דָּרוֹר"
ההולנדית.
רהיטים, גופי תאורה,
אובייזרי אמבט
וחפצים אחרים לבית
מדגימים את עקרונות
"עיצוב דָּרוֹר" ("עיצוב
יבש"), שהפרק לתוכנעת
העיצוב המתקתק ביותר
של שנות ה-90.

טי רמי, אי אפשר להניח את האזכור, שידה, 1991

מוזיאון ישראל, ירושלים

שעות הפתיחה: א/ב/ה/י 10:00-10:00 | 17:00-16:00 | 22:00-21:00 | שבת ויום 10:00-14:00 | 16:00-14:00 | למידע כללי 02-6708811 | <http://www.imj.org.il>

טולו טולו / מוזיאון ישראל

חתונה מלאנית

במן שהותי בכפר, נחתה בחתונה מלאנית. ההכנות התחלו עם שחזור כשבבנית החתן והבנית הכללה עסוקו בהכנות קדרה דודלה לכל תושבי הכפר. לאחר שקיעת החמה, יצא החתן מביתו, נעל עלי חבלים חדשים, בראשו כבע קלו - מעין קופסה קסונה, שהוחשים הנברים של עמק קלו - ולצואתו מהרשות של טירות כסף חדשים, מנוהג המאפיין את איזור ההימלאיה. החתן צעד בחופזה ובונחשות לעבר בית הכללה, כשהוא נשא בידו לפיד ומורא אחריו קהל צוהל של ילדים.

בחצר בית הכללה, שם הכנינו את רוב המזון, התאספו אנשי הכהן, שהתנקנו מעת, הסתרו והחליפו בגדיים. הם הגיעו ובידיהם כספי עץ בערים שהארו את דרכם, וצלחות כדי שיוכלו להשתתף באירועה. בעת שהחיכית בחוץ,

ערק כהן הכהן את טקס הנישאים בבית הכללה. הכהן החל לשני מעמדות, שם בינהם יש איסור מגע: הטאקור (Takur) מעמד הלוחמים הכלל את רוב האוכלוסייה הכהן, והג'לאחו (Julahu) המעדם המטהה במגע. בני שמי המעדמות אינום באים בוגר אללה עם אלה או איןם מתחתנים בינם. כיוון שמספר התהשכים אין עולה על 600, יצאו הנישאים בתוך הכהן לא מעת פגמים גנטיים, שגרמו לפיגור ולמומים אחרים. כדי ליצור מחדש במאהר הגנטה של תושבי המאלגה, הוחלט בשלב כלשהו לאפשר חילופי נשים עם הכהן השכנים ראשו (Rashoi), הנמצא מעבר לרכס, וכך נוהג נשים מלאניות משודכות לבני ראשו בתרומה לנשים מריאש הנישאות לבני המאקום.

בזמן רטקס יצאה הכללה הטרייה מביתה, לבשה בבדיד בצעיר אדום וזוהר, צבעים הנמאפים בנוי כללה בתלקים נרחבים בהודו, וכובע קטן עטוף פרחים לאישה. היא החלפה בין האספסים, נגעה ברגליים לאות כבוד, וקיבלה סכום כסף קטן מכל אחד. משס'מה, חזר החתן עם הלפיד אל ביתו, כשאחריו צעדת כלת. בתו של החתן מנסחים קודמים צעהר אחריהם, לבושה בחומרה לכללה. הקהיל שהתאסף נותר במקום עוד זמן כדי לאכול, לשיר ולרקוד. האירוח הסתיים בשעה מוקדמת יחסית, אולי בשל לחץ העבודה בשנות המאנה.

חתן מלאני צועד לבית הכללה
ולצווארו שרשות שטורות כסף,
תושבי הכהן התהנתנו בינם לביןם
מה שיצר פגמים גנטיים

הצ'ארס הרגיל, שגם לו איקניות עדינים לעסקים. מה תעשו אם תגיע המשטרה לכפר? ", שאלתי. "נצא להילחם נגדם", השיב נראיין. "כיצד?", הוסיףתי להקשות, והוא, מבלי לשנות את אורת פניו, ענה, "מה זאת אומרת? לשם כך יש לנו כליל ונשק! ". יותר מ-20 מטילים מהמערב נעלמו בשנים האחרונות. פועל מיום יכול להכין ביום כמהות של טולות וחצי (טולה היא עשרה גומאים). עלותה של טולה אחת נעה בין 300 ל-600 רופיות, בעוד שטמי חירה של טולה של קرم עשוי להגיע ל-2,000 רופיות, הון במושגים מקומיים.

אלימות הולכת ונוגרת
בכתבבה מצולמת שערכך ניוזויק על מלאנה, מכנה המגאיין את הכהן "קרטל ההימלאיה". התהילכים שעובר הכהן, בעקבות צמיחה תעשייתית הסמים, הפכו את מלאנה למקום מסוכן למדי. הדרך הנשללת עמוק פרוטוי אמרורה להקל על ההגעה לכפר, אך בגיןטים מרדי בים להגעה למקום סוחרי סמים גם מהמערב, המתעדבים במסחר ובהפצתם של הסמים דרך אלימות ומעוררות אימה.

נראיין, תושב מלאנה שהחצרפה אליו ואל משפחתו לאחר החשודים וגליו בביטה, כמה ימים לאחר מכן, את יומנו של נדב, את מצלמתה המינולטה שלו ופטק שעלי שמו של אנשים ממלאנה, בהם ראש הכהן השיער. יתר הנשבים הכהן נדב ורך מייצור החומר. בתום העורנה טמונה במקומות מחבוא בביתו מאות גומיים של צ'ארס. הוא מחלק את החומר לגושים במשקל טולה אחת, וועט אותם בנילון دق. כמו לשאר בתיה האב,

יותם יעקובסון – מצלם,
គותם, מדריך טוילים
ו鄯פפ בירידי,
גר בפרדס חנה